

ยากำจัดพยาธิภายใน ภายนอก

และโปรโตซัวที่สำคัญในสัตว์เคี้ยวเอื้อง

ISBN : 978-974-682-280-0

ปัจฉิมา อินทรกำแหง

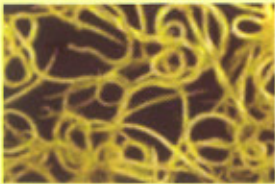
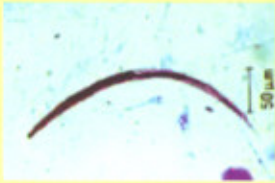
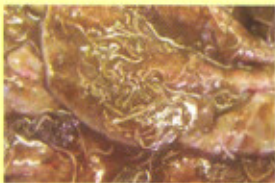
อนุชา สุขรัตน์

กลุ่มปาสตีสัตววิทยา

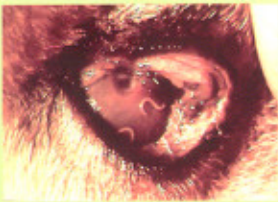
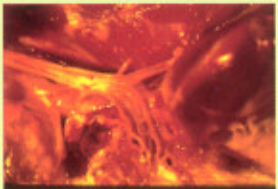
สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรมปศุสัตว์

สิงหาคม 2550

พยาธิภายใน

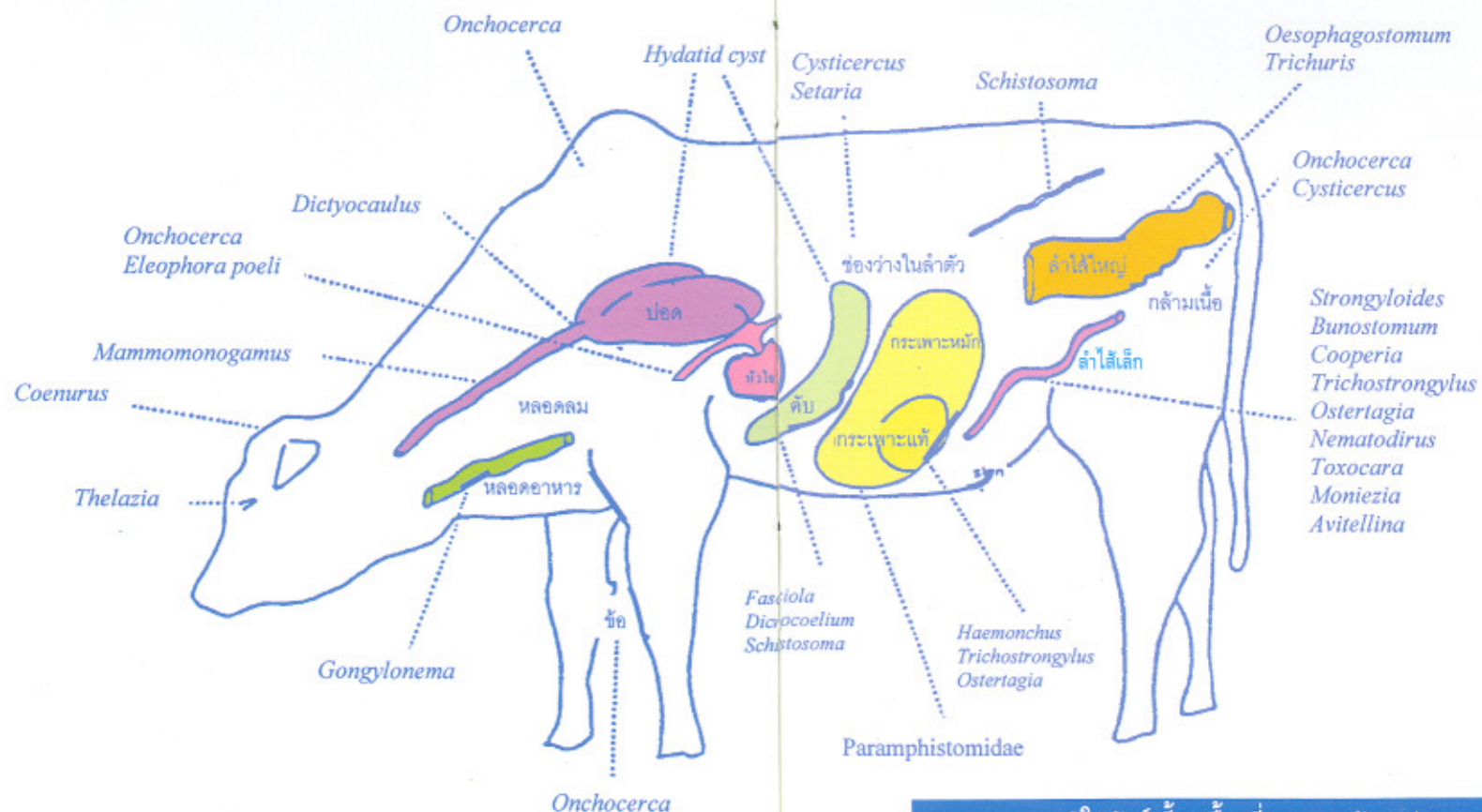
ชื่อพยาธิ ตำแหน่งที่พบ	รูปพยาธิ	ยาถ่าย	พยาธิที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
พยาธิตัวกลม					
<i>Mecistocercus</i> spp. <i>Haemonchus</i> spp. <i>Trichostrongylus</i> spp. พบในกระเพาะแท้ (abomasum)		ปิเปอราซีน (Piperazine) เลวามิโซล (Levamisole) เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) อัลเบนดาโซล (Albendazole) ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin)	Farminth, Vazin Niratil, Levamisole, Curazole, Pamizole L Panacur Wormicide, Valbazen, Aben-15, Abenlet Ivomec, Virbamec LA, Fenomax, Cevamec	200 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 7.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 10-15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม	กิน กิน กิน กิน ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง
<i>Toxocara vitulorum</i> (พยาธิไส้เดือน) พบในลำไส้เล็ก		เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin) ไพแรนเทล (Pyrantel) ไตรคลอฟอน (Trichlorfon)	Panacur Ivomec, Virbamec LA, Fenomax, Cevamec Banminth, Strongia, Bantel Neguvon	5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 25 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 40 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง กิน กิน
<i>Strongyloides papillosus</i> (พยาธิเส้นด้าย) พบในลำไส้เล็ก		เลวามิโซล (Levamisole) ไทอะเบนดาโซล (Thiabendazole) เตตรามิโซล (Tetramizole) เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) อัลเบนดาโซล (Albendazole) อ็อกซีเบนดาโซล (Oxybendazole)	Niratil, Levamisole, Curazole, Pamizole L Dexoryl Wormben Panacur Wormicide, Valbazen, Aben-15, Abenlet	7.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 50-100 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 1 กรัม/15 กิโลกรัม 5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 10-15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน กิน กิน กิน กิน
<i>Oesophagostomum</i> spp. (พยาธิเม็ดตุ่ม) พบในลำไส้ใหญ่		อ็อกซีเบนดาโซล (Oxybendazole) ฟีเบนเทล (Febantel) ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin) โดราเมคติน (Doramectin)	Vermisole, Oxisole, Oxiben Rintal, Incide Ivomec, Virbamec LA, Fenomax, Cevamec Dectomax	1 กรัม/10 กิโลกรัม 5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม	กิน กิน ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง
<i>Trichuris</i> spp. (พยาธิแส้ม้า) พบในไส้ตัน (caecum)					

พยาธิภายใน

ชื่อพยาธิ ตำแหน่งที่พบ	รูปพยาธิ	ยาถ่าย	พยาธิที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<i>Thelazia rhodesii</i> (พยาธิในตา) พบที่เปลือกตาชั้นที่ 3		ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin) โดราเมคติน (Doramectin) เลวามิโซล (Levamisole) 4% Morantel tartrate หรือ 1% Levamisole Eye Ointment	Ivomec, Virbamec LA, Fenomax, Cevamec Dectomax Niratil, Levamisole, Curazole, Pamizole L	1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 7.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง กิน ป้ายตา
<i>Elaeophora poeli</i> พบในหลอดเลือดแดงใหญ่ (aorta)		ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin) โดราเมคติน (Doramectin) ไดเอทิลคาร์บามาซีน(Diethylcarbamazine)	Ivomec, Virbamec LA, Fenomax, Cevamec Dectomax	1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 1 ซี.ซี./50 กิโลกรัม 0.2 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 18-25 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง กิน
พยาธิตัวติด					
<i>Moniezia spp.</i> พบในลำไส้เล็ก		พราซิควอนเทล (Praziquantel) นิโคลซามิด์ (Niclosamide) นิโคลโฟแลน (Niclofolan) เฟนเบนดาโซล (Fenbendazole) มีเบนดาโซล (Mebendazole) อัลเบนดาโซล (Albendazole)	Droncit, Prasix, Opticide Yomesan, Utosamide, Mansonil, Fenasal Bilevon Panacur Mebentap Wormicide, Valbazen, Aben-15, Abenlet	15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 50-100 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 6 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 50 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 10-20 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 5-7.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน กิน กิน กิน กิน กิน
พยาธิใบไม้					
<i>Fasciola gigantica</i> (พยาธิใบไม้ตับ) พบในท่อน้ำดี ตับ		ไอเวอร์เมคตินและคลอซูลอน (Ivermectin and Clorsulon) ไตรคลาเบนดาโซล (Triclabendazole)	Ivomec F , Virbamec F Endex, Fasinex	1 ซี.ซี./ 50 กิโลกรัม 12 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง กิน
Rumen Fluke (พยาธิใบไม้ในกระเพาะ) พบในกระเพาะหมัก (Rumen)		อ็อกซีโคลซานิ์ด (Oxyclozanide) คลอซานเทล (Closantel)	Tolzan F Telcen	10-15 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

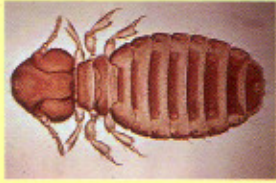
พยาธิภายใน

ชื่อพยาธิ ตำแหน่งที่พบ	รูปพยาธิ	ยาถ่าย	พยาธิที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<i>Schistosoma</i> spp. (พยาธิใบไม้ในเลือด) พบในหลอดเลือด		พราซิควอนเทล (Praziquantel)	Droncit, Prasix, Opticide	20 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน

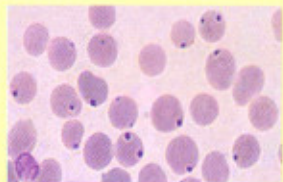
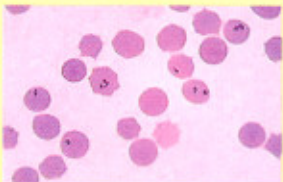
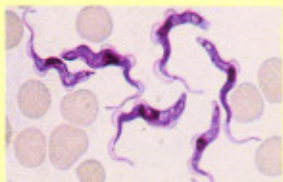

พยาธิในสัตว์เคี้ยวเอื้องที่พบตามอวัยวะต่างๆ

พยาธินอก

ชื่อและชนิดพยาธิ	รูปพยาธิ	ยากำจัดพยาธินอกที่ใช้		ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
เห็บ เหา ไรขี้เรื้อน แมลงดูดเลือด เช่น ยุง ไร เห็บ แมลงวันคอก	 เห็บ (<i>Boophilus</i> spp.) เหา (<i>Bovicola</i> spp.) ไรขี้เรื้อน (<i>Demodex</i> spp.) เห็บ (<i>Tabanus</i> spp.) แมลงวันคอก (<i>Stomoxys</i> spp.)	คูมาฟอส (Coumaphos) อะมิตราส (Amitraz) ฟลูเมทริน (Flumetrin) 6% W/V เปอร์เมทริน (Permethrin) ไซเปอร์เมทริน (Cypermethrin) ออกเฟนดาโซล (Oxfendazole) เดลตาเมทริน (Deltamethrin) ม็อกซีเด็กทิน (Moxidectin) ไตรคลอเฟน (Trichlorfon) ไอเวอร์เมคติน (Ivermectin)	Asuntol Tactic, Ectodex, Mitaban, PrevenTic Bayticol Durasect II , Stomoxin, Advantix Ectomin Bomatak Butox Cydectin Neguvon Ivomec, VirbamecLA, Fenomax, Cevamec	1 กรัมละลายน้ำ 1 ลิตร (1%) 2-4 ซี.ซี. ผสมน้ำ 1 ลิตร 10 ซี.ซี. ผสมน้ำ 15 ลิตร หรือ 1 ซ็อนโต้ะ ผสมน้ำ 3/4 ปี๊ป 10 ซี.ซี. ผสมน้ำ 20 ลิตร หรือ 1 ซ็อนโต้ะ ผสมน้ำ 1 ปี๊ป 3 ซี.ซี./45 กิโลกรัม หรือ 30 ซี.ซี./ตัว 1 ส่วนน้ำ 1,000 ส่วน 1 ซี.ซี./5 กิโลกรัม 2-4 ซี.ซี./น้ำ 1 ลิตร 1 ซี.ซี./10 กิโลกรัม 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร 1 ซี.ซี. (10 มิลลิกรัม ไอเวอร์ เมคติน) ต่อน้ำหนักสัตว์ 50 กิโลกรัม	คนให้ทั่ว สำหรับแช่ อาบ หรือพ่นให้ทั่วตัว พ่นให้ทั่วตัว ควบคุมและกำจัด เห็บใช้ผสมน้ำสำหรับ จุ่ม อาบ หรือพ่นบนตัวสัตว์ ราดหลัง พ่นทั่วตัว พ่นทั่วตัว ราดหลัง พ่นทั่วตัว ราดหลัง ฉีดใต้ผิวหนัง

โปรโตซัว

ชื่อโปรโตซัว อวัยวะที่พบ	รูปโปรโตซัว	ยากำจัด	โปรโตซัวที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<i>Babesia</i> spp. พบในเม็ดเลือดแดง		ไดมิโนซีน อะเซททูเรท 7% (Diminazene aceturate 7%) อิมมิโดคาร์บ ไดโพรพิโอเนต (Imidocarb dipropionate)	Berenil Imizol	3.5-8 มิลลิกรัม/กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 4 กรัม/ครั้ง 1 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ฉีดเข้าใต้ผิวหนังหรือกล้ามเนื้อ
<i>Anaplasma</i> spp. เป็นริ้วเคทเซียที่พบในเม็ด เลือดแดง		ออกซีเตตราไซคลิน (Oxytetracycline) อิมมิโดคาร์บ ไดโพรพิโอเนต (Imidocarb dipropionate)	Oxytetracycline, Oextra, Oxylin, Terralent Imizol	5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 2.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง
<i>Thieleria</i> spp. พบในเม็ดเลือดแดง		ออกซีเตตราไซคลิน (Oxytetracycline) อิมมิโดคาร์บ ไดโพรพิโอเนต (Imidocarb dipropionate)	Oxytetracycline, Oextra, Oxylin, Terralent Imizol	5-10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง
<i>Trypanosoma evansi</i> เป็นโปรโตซัวที่พบในกระแส โลหิต อาจพบในน้ำเหลือง หรือ น้ำไขสันหลังได้ด้วย		ไดมิโนซีน อะเซททูเรท 7% (Diminazene aceturate 7%) ไอโซเมตามิเดียม คลอไรด์ (Isometamidium chloride) ควินาไพรามีน (Quinapyramine)	Berenil Samorin	3.5-8 มิลลิกรัม/กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 4 กรัม/ครั้ง 0.25-0.5 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 4 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

โปรโตซัว

ชื่อโปรโตซัว อวัยวะที่พบ	รูปโปรโตซัว	ยากำจัด	โปรโตซัวที่ใช้	ขนาด	วิธีใช้
		ชื่อสามัญ	ตัวอย่างชื่อการค้า		
<i>Eimeria</i> spp. (Coccidia) พบในลำไส้เล็ก ลำไส้ และใน ลำไส้ใหญ่ ของลูกสัตว์		ซัลฟาเมธาซีน (Sulfamethazine) ไตรเมโทพริมและซัลฟาควิโนออกซาลีน (Trimethoprim and Sulfadoxine) แอมโพรเลียม (Amprolium)	Sulmet Agriquin, Bioquin	110 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 2.7 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กิน 5 วัน กิน 3-5 วัน
		ลาซาโลซิด (Lasalocid)	Amprolium, Corid	10 มิลลิกรัม/กิโลกรัม 65 มิลลิกรัม/กิโลกรัม ขนาดป้องกัน 5 มิลลิกรัม/ กิโลกรัม	กินติดต่อกัน 5 วัน กินครั้งเดียว กินติดต่อกัน 21 วัน
		โมนენซิน (Monensin)	Bovatec	ขนาดป้องกัน 1 มิลลิกรัม/ กิโลกรัม ไม่เกิน 360 มิลลิกรัม/วัน	กินผสมอาหาร
		โทลทราซูล (Toltrazuril)	Coban, Elancoban, Rumensin	2 มิลลิกรัม/กิโลกรัม หรือ 100-360 มิลลิกรัม/ตัว 20 มิลลิกรัม/กิโลกรัม	กินติดต่อกัน 21 วัน
			Baycox		กิน

รายชื่อตัวแทนจำหน่ายยาถ่ายพยาธิและโปรโตซัวในปศุสัตว์

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ อิน-เอ็กซ์ จำกัด โทร.02-6758800
บริษัท เซอร์วิซ-พลาแวนนิมอลเซลล์ จำกัด โทร.02-6520621-3
บริษัท เบ็ทเทอร์ฟาร์ม จำกัด โทร.02-9550555
บริษัท ไบเออร์ไทย จำกัด โทร.02-2327000 ต่อ 7222
บริษัท ไบโอเทค แอกริ-บิซิเนส จำกัด โทร.02-5593543
บริษัท ไฟเซอร์อินเตอร์เนชันแนล จำกัด โทร.02-6654555
บริษัท ฟอร์ด ดอตจี แอนนิมอลเซลล์ (ไทยแลนด์) จำกัด โทร.02-6700900
บริษัท นูตริเคมส์ จำกัด โทร.02-5291301-4
บริษัท ไนวาร์ตีส (ประเทศไทย) จำกัด โทร.02-9735555 ต่อ 354

บริษัท เมรียล (ประเทศไทย) จำกัด โทร.02-6613377
บริษัท ฟิยูไนไทย จำกัด โทร.02-2257136-8
บริษัท เวทอะกริเทค จำกัด โทร.02-5755777-86
บริษัท ออกด้าเมมโมเรียล จำกัด โทร.02-9458681-5
บริษัท อินเตอร์เวท (ประเทศไทย) จำกัด โทร.02-9374909
บริษัท แอตแลนติกฟาร์มาซูติคอล โทร.02-3110104-9, 02-3110111
บริษัท โอโกเมด จำกัด โทร.02-8097254-9
บริษัท แอนนิมอล เซลล์โปรดักส์ จำกัด โทร.02-9982025-6
บริษัท แอดวานซ์ฟาร์มา จำกัด โทร.02-6759420, 02-6759443

การควบคุมพยาธิภายใน ภายนอก และโปรโตซัวที่สำคัญในสัตว์เคี้ยวเอื้อง

ภายหลังการใชยากำจัดพยาธิแล้ว ควรให้อาหารแร่ธาตุเสริมเพื่อบำรุงร่างกายสัตว์ และจะต้องมีการควบคุมเพื่อไม่ให้สัตว์ได้รับพยาธิซ้ำอีก

พยาธิตัวกลมในทางเดินอาหาร

1. ถ่ายพยาธิอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่สัตว์อายุ 3 เดือนและทุก ๆ 3 เดือนหลังจากครั้งแรก
2. ลดการปนเปื้อนของไข่พยาธิบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ โดยการจัดการด้านสุขาภิบาล กำจัดอุจจาระบนพื้นคอกแห้งสะอาดอยู่เสมอ ไม่ให้อุจจาระปนเปื้อนที่ให้อาหารและน้ำ เพื่อป้องกันการฟักตัวของไข่พยาธิ
3. หมั่นเวียนการใช้ทุ่งหญ้าโดยการให้สัตว์ชนิดอื่นเข้ากินหญ้าหรือไถกลบหรือการปล่อยสัตว์ลงไปกินหญ้าเป็นระยะ

พยาธิใบไม้และพยาธิตัวติด

1. ทำลายหรือป้องกันไม่ให้มีโฮสต์กึ่งกลาง เช่น หอย ในบริเวณเลี้ยงสัตว์
2. ดูแลทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ให้มีการระบายน้ำที่ดี ไม่มีน้ำขัง ป้องกันการแพร่พันธุ์ของโฮสต์กึ่งกลาง เช่น หอย
3. ไม่เลี้ยงสัตว์ในบริเวณหนองน้ำ ทุ่งหญ้าที่มีการระบาดของพยาธิ
4. ตรวจอุจจาระสัตว์เลี้ยงเป็นประจำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

โปรโตซัวในระบบทางเดินอาหาร

1. มีการจัดการด้านการเลี้ยงที่ดี เพราะโรคมักเกิดในฝูงสัตว์ที่เลี้ยงรวมกันหนาแน่น และขาดการสุขาภิบาลที่ดี
2. ทำความสะอาดโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ไม่ให้มีการปนเปื้อนอุจจาระในอาหารและน้ำ ป้องกันสัตว์กินเชื้อโปรโตซัวระยะติดต่อเข้าไป
3. แยกสัตว์ป่วยออกจากฝูง ป้องกันการแพร่กระจายของโรค

โปรโตซัวในโลหิต

1. แยกสัตว์ป่วยออกจากฝูง ป้องกันการแพร่กระจายของโรค
2. กำจัดเห็บและแมลงดูดเลือดที่เป็นพาหะของโรค
3. ควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์ ป้องกันการแพร่กระจายของโรค

